ҚМГ басшылығының тұрақты даму саласындағы ҚТК

Атқарушылық деңгейде орнықты даму жөніндегі стратегиялық міндеттердің іске асырылуын қамтамасыз ету мақсатында, Басқарма төрағасының орнықты даму жүйесін енгізуге байланысты 2021 жылға арналған мынадай мотивациялық ҚТК (корпоративтік ҚТК) бекітілді:

- Инвестициялық жобаларды іске асыру, оның ішінде тұрақты даму жобалары Tazalyq және Кендірлі кентінде теңіз суын тұщыландыру зауытын салу;
- ESG рейтингі бойынша көрсеткіш.

Бұл ретте, Басқарма төрағасының орнықты дамуды енгізумен байланысты 2022 жылға арналған мотивациялық ҚТК (корпоративтік ҚТК) 2021 жылмен салыстырғанда, анағұрлым өршіл міндеттер белгіленді:

- Инвестициялық, оның ішінде Компанияның орнықты дамуына бағытталған жобаларды іске асыру;
- ESG рейтингі бойынша тәуекел көрсеткіші - 28,2;
- Еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар коэффициентін (LTIR) 5%-ға төмендету;

Басқарма төрағасының орынбасарлары деңгейіндегі функционалдық ҚТК ішінде 2022 жылға төмендегі ҚТК жоспарланған:

- ҚМГ-ның 2022-2031 жылдар кезеңіне арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу және бекіту;
- «Жетекшілік ететін бизнес-бағыт бойынша ҚМГ 2022-2031 жылдар кезеңіне арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеу»;
- Тұрақты даму аспектілерінің енгізілуіне байланысты Инвестициялық жобаларды іске асыру»:
  - Жаңаөзен қаласында жаңа газ өңдеу зауытын салу;
  - Астрахань-Маңғышлақ су құбырын қайта жаңарту және кеңейту (1-ші кезек);
  - «Кендірлідегі қуаты тәулігіне 50 000 м³ теңіз су тұщыту зауытын салу»;
  - Tazalyq.

Төменкөміртекті дамыту бағдарламасы

Бүгінгі таңда климаттың өзгеруіне қарсы күрес аясында өнеркәсіпті декарбонизациялау әлемдік саяси, инвестициялық және сауда күн тәртібіне кіреді.

Көміртек ізін азайту жаһандық жылынуға қарсы күресте маңызды фактор болып табылады.

Декарбонизацияның тұрақтылығы мен ұзақ мерзімділігі Париж климаттық келісімінде бекітілген, оның жаһандық мақсаты - климаттың өзгеруінің тежелуін 2100 жылға дейін 1,5 С-тан асырмай ұстап тұру және CO2 өнеркәсіптік шығарындыларын 2030 жылға қарай 25%-ға, 2050 жылға қарай 70%-ға, ал 2070 жылға қарай 100%-ға қысқарту (толық декарбонизация).

Өз кезегінде, Қазақстан Париж келісімінің мақсаттарына қол жеткізу жолында күш-жігерді жандандыру және амбицияларды өсіру жөніндегі халықаралық бастамаларды қолдайды және 2030 жылға қарай парниктік газдар шығарындыларын 1990 жылғы деңгейден 15%-ға қысқарту бойынша ерікті үлес қосты.

Өткен жылдың қарашасында Қазақстанның Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев Климаттық амбициялар жөніндегі саммитте сөз сөйлеп, еліміздің 2060 жылға қарай климаттың өзгеруімен күресуге және көміртек бейтараптығына қол жеткізуге дайын екенін мәлімдеді. Осы мақсатты іске асыру үшін 2060 жылға қарай Қазақстан Республикасының көміртек бейтараптығына қол жеткізу жөніндегі Доктрина әзірленуде.

ҚМГ 2022-2031 жылдарға арналған төменкөміртекті дамыту бағдарламасын әзірледі. Бағдарлама ҚМГ-ның төменкөміртекті дамытудың бірыңғай негізін айқындайды және Компанияның көміртек ізін азайту саласындағы қызметін жүйелейді.

Негізгі мақсат – ҚМГ-ның климаттық амбицияларын айқындау, қолда бар әлеуетті талдау, дамудың негізгі бағыттарын айқындау және Компанияның дайындық деңгейін арттыру арқылы көміртек ізін азайту саласындағы негізгі тәсілдер мен шараларды жүйелеу болып табылады.

Бағдарламаның құрылымы бес негізгі бөлімнен тұрады:

1. көміртекті реттеуді талдау және негізгі трендтер;
2. ҚМГ-ның ПГ шығарындыларын түгендеу;
3. сценарийлік модельдеу,
4. Төмен көмірсутекті дамыту бағдарламасының стратегиялық бағыттары;
5. іске асыру тетігі.

Базалық болып 2019 жыл таңдалды.

Ағымдағы жағдайды талдау және Бағдарламаны одан әрі әзірлеу үшін базалық желіні айқындау мақсатында, ПГ шығарындыларына егжей-тегжейлі түгендеу жүргізілді.

Түгендеу тікелей (Scope 1) және жанама (Scope 2) шығарындылар бойынша жүргізілді.

- Тікелей - бұл ҚМГ-ның меншігіндегі көздердегі өндірістік процестер кезінде көмірсутек отынын жағумен және еріксіз ұшпа шығарындылармен байланысты ПГ[1] шығарындылары;
- сырттан жеткізілетін электр және жылу энергиясын, ыстық су мен буды тұтынуға байланысты жанама шығарындылар.

Деректерді түгендеу нәтижесінде жиналған деректер базасында ҚМГ дамуын сценарийлік модельдеу жүзеге асырылды. Модельде үш сценарий қарастырылды – базалық, жасыл даму сценарийі және төменкөміртекті дамыту сценарийі.

[1] Осы бағдарлама мақсаттары үшін тікелей шығарындыларда тек CO_2 ескеріледі.

Модель ҚМГ ЕТҰ «Business as usual» сценарийі жағдайында ПГ шығарындыларының 2030 жылға дейін әртүрлі өзгеру серпінін көрсетеді деп болжайды. Барлық активтер бойынша ПГ шығарындыларының жалпы өсімі, 2019 жылға қарағанда, шамамен 4%-ті құрайды.

Жасыл сценарийде энергия тиімділігі, электрлендіру, сондай-ақ жаңартылатын энергетиканы пайдалану жөніндегі шаралар арқылы активтердің ағымдағы операциялық құрылымын сақтай отырып, ПГ шығарындыларын азайту көзделеді.

Төменкөміртекті дамыту сценарийінде жоғарыда көрсетілген шараларға сутегі өндіру, көміртекті ұстау және сақтау технологияларын, белсенді офсеттік саясатты (климаттық жобаларды дамыту) белсенді түрде енгізу жөніндегі жобалар қосылады.

Энергия тиімділігі шаралары мен ЖЭК-ке назар аудара отырып, жасыл даму сценарийі 2031 жылға дейін анағұрлым перспективалы сценарий болып таңдалды.

Сонымен қатар, перспективалы бағыттар қолайлы жағдайлар туындағанда, кейіннен масштабтау үшін құзыреттерді және өз әлеуетін арттыру мақсатында пилоттық режимде тестіленуі тиіс.
Жасыл даму сценарийі шеңберінде, ҚМГ үшін қолжетімді мақсат - 2019 жылғы шығарындылар деңгейінен 2031 жылға қарай көмірқышқыл газының шығарындыларын 15%-ға немесе 1,6 млн. тонна CO2 қысқарту болып табылады.

ҚМГ Бағдарламаны іске асыруға жауапкершілікпен қарайды және оны тиімді орындау мақсатында Жобалау офис құрылды және тікелей жұмыс тәжірибесі бар кәсіпқойлар тартылды. Бағдарламаның орындалуын бақылау және ҚМГ үшін маңыздылығын айқындау мақсатында, Компания мен ЕТҰ-ның әрбір басшысына төменкөміртекті дамыту индикаторларына байланысты ҚТК белгіленді.

Сонымен қатар, Бағдарлама қабылданған бірінші жылы төмендегі шаралар қабылданды және орындалды:

- ҚМГ жанынан Сутегі энергетикасы жөніндегі құзыреттілік орталығы құрылды, оның мақсаты көгілдір және жасыл сутегін пайдалану перспективалары бойынша қолданбалы зерттеулер жүргізу болып табылады.
- ENI компаниясымен ЖЭК+газ гибридті жобаларын, сутегі энергетикасы жобаларын және биоэтанол өндірісін бірлесіп іске асыру жөніндегі меморандумға қол қойылды.
- ЖЭК ірі ауқымды жобаларын бірлесіп іске асыру бойынша TotalEnergies компаниясымен меморандумға қол қойылды
- Shell компаниясымен көміртекті ұстау және сақтау (КҰС) технологиясын пайдалану перспективалары жөніндегі меморандумға қол қойылды
- ҚМГ, АМӨЗ және «Эр Ликид Мунай Тех газы» ЖШС арасында сутектік ұтқырлық бойынша пилоттық жобаны іске асыру жөніндегі меморандумға қол қойылды.
- ЖЭК шағын ауқымды генерациялаудың және екіжақты ЖЭК келісім-шарттарының мәселелерін реттеу бөлігінде ЖЭК қолдау бойынша заңнамалық өзгерістер ұсынылды.

Төменкөміртекті дамыту бағдарламасына негізіне енген іс-шаралардан басқа, Компанияның төменкөміртекті дамытудың ұзақ мерзімді стратегиясында перспективалы болуы мүмкін декарбонизацияның қосымша шаралары әзірленді. Оларға мыналар жатады:

- көміртекті ұстау, сақтау және кәдеге жарату (CCUS) саласындағы жобаларды іске асыру;
- сутегі энергетикасын дамыту;
- орман-климаттық жобалар.

Мақсаты

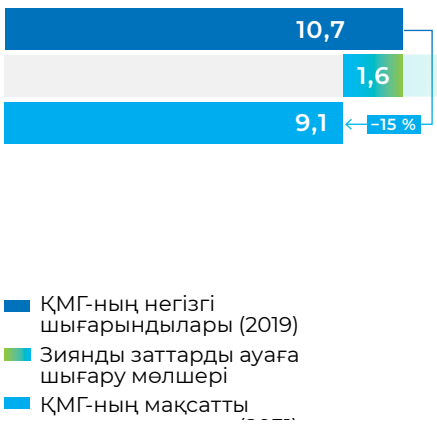

Басты бағыттар

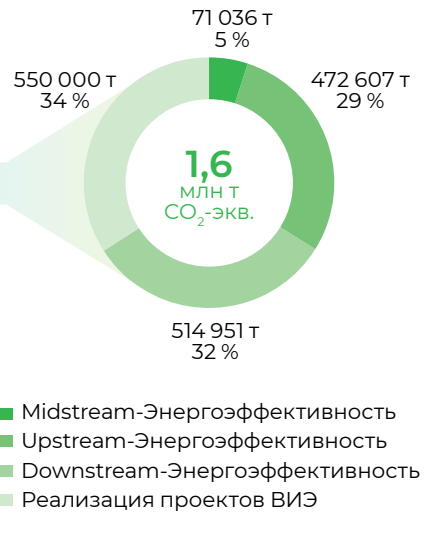

Қосымша шаралар

I. Су энергетикасын дамыту:

- ҚМГ әлеуетін кеңейту үшін Құзыреттер орталығын құру
- Су мобильдігі бойынша пилоттық жоба

II. Сутекті ұстау және сақтау технологияларын енгізу (CCUS):
Жылына шамамен 20 мың тонна CO_2 ұстау әлеуеті бар пилоттық жоба

III. Орман-климаттық жобаларды іске асыру:
2000 га (жылына 10-16 мың тонна CO2-экв.)

IV. Ескіше алаулатып жағу:
29,8 мың тонна CO_2-экв.

V. Метанның ағып кетуін алдын алу үшін LDAR енгізу

Мақсатты көрсеткіштер:

ҚМГ-ның көміртек ізін азайту жөніндегі стратегиялық бағдарлары

№	Көрсеткіштің атауы	Негізгі жылдың көрсеткіші (2019)	Мақсатты көрсеткіш (2031)
Түпкілікті индикатор			
1.	Тікелей және жанама CO_2 шығарындыларын азайту	10,7 млн т. CO_2-экв.[1]	–15 % (1,6 млн т. CO_2-экв.[2])
Мақсатты бағдарлар			
2.	Көміртек сыйымдылығын азайту:		–10 %
	• КСШ өндіру	147,6 т. CO_2-экв. /м.э. КСШ мың тоннасы	132,9 т. CO_2 /м.э. КСШ мың тоннасы
	• ірі МӨЗ-дер	330,3 т CO_2-экв. /мың тонна мұнай	297.3 т. CO_2 /мың тонна мұнай
	• битум өндіру	54,4 т CO_2-экв. /мың тонна мұнай	49 т. CO_2-экв /мың тонна мұнай
	• газ өңдеу	1,1 т CO_2-экв./мың м³ газ	1 т. CO_2-экв/мың м³ газ
	• тасымалдау	9,3 т CO_2-экв./мың тонна мұнай	8,3 т. CO_2-экв/мың тонна мұнай
3.	Энергия сыйымдылығын азайту		–10 %
	• КСШ өндіру	2281,3 МДж/м.э. КСШ тоннасы	2053,2МДж/ м.э. КСШ тоннасы
	• ірі МӨЗ-дер	3732,4 МДж/тонна мұнай	3359,2 МДж/тонна мұнай
	• битум өндіру	650,1 МДж/тонна мұнай	585,1 МДж/мұнай тонна
	• газ өңдеу	3296,5МДж/ мың м³ газ	2966,7МДж/мың м³ газ
	• тасымалдау	120,9 МДж/тонна мұнай	108,9 МДж/тонна мұнай
4.	ҚМГ-ның электр энергиясын тұтыну балансындағы негізгі деңгейдің ЖЭК үлесі	0,005 % (211 МВт·сағ)	15 % (600 000 МВт·сағ)
5.	Ескіше алаулатып жағу	0,43 %	0 % (29,8 тыс. т. CO_2-экв.)
6.	Метанның ағып кетуін қысқарту бойынша өлшеу, бақылау және әзірлеу шаралары жөніндегі бағдарламаны енгізу (LDAR)	0 %	Өндіруші ЕТҰ-ның 100% қамту
7.	Орман-климаттық жобалары іске асыру	0	2000га (жылына 10-16 мың т. CO_2-экв)
8.	Энергия менеджменті қызметін енгізу	ЕТҰ-ны ішінара қамту	Өндіруші ЕТҰ-ның 100% қамту
9.	Carbon Disclosure Project климаттық рейтингі	C (климаттың әсері мен проблемалары туралы білім)	A/A– (заманауи озық тәжірибелерді енгізу)
10.	Төменкөміртекті жобаларды іске асыруға жыл сайын қаржы бөлу	0	Күрделі салымның 10%-нан кем емес ($130–150 млн)

[1] Негізгі жылдың шығарындыларына ҚМГ-ның шетелдік операциялық активтерінің CO_2 эмиссиялары жатады

[2] Осы бағдарлама мақсаттары үшін Scope1 және Scope2 шығарындылары ескеріледі, бұл ретте тікелей шығарындыларда CO_2 ғана ескеріледі.

[3] Негізгі жылдың шығарындыларына ҚМГ-ның шетелдік операциялық активтерінің CO_2 эмиссиялары жатады

[4] Осы бағдарлама мақсаттары үшін Scope1 және Scope2 шығарындылары ескеріледі, бұл ретте тікелей шығарындыларда CO_2 ғана ескеріледі.